

FI lausuntopyyntö VV

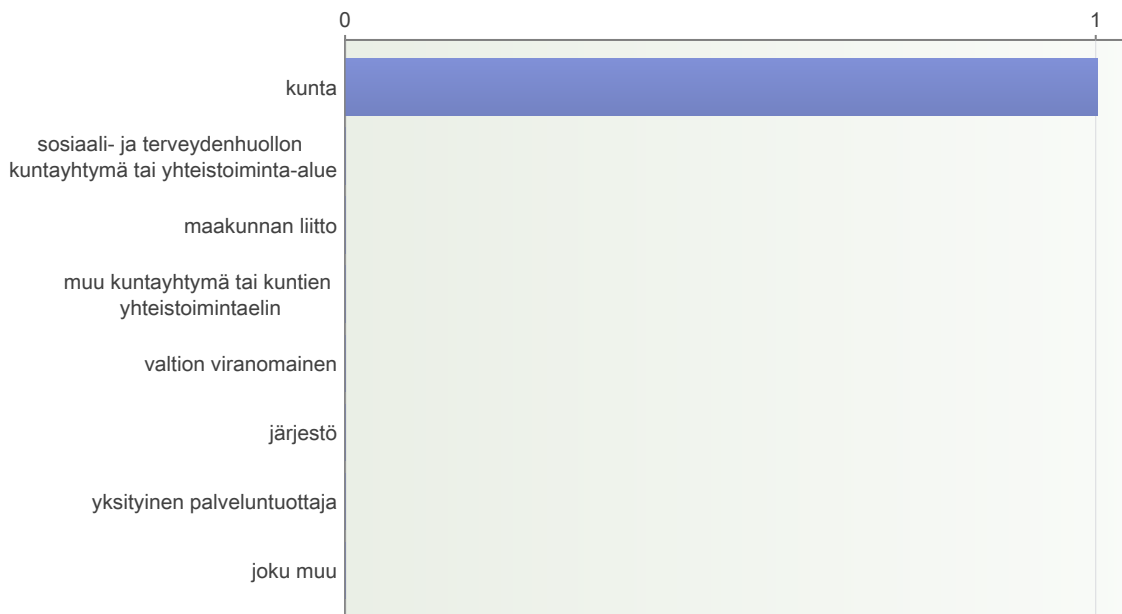
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Joutsan kunta, kunnanhallitus	Päivi Hakulinen	p. 0400641105, paivi.hakulinen@joutsa.fi	15.3.2017 ja 27.3.2017	Perusturvalautakunta ja kunnanhallitus

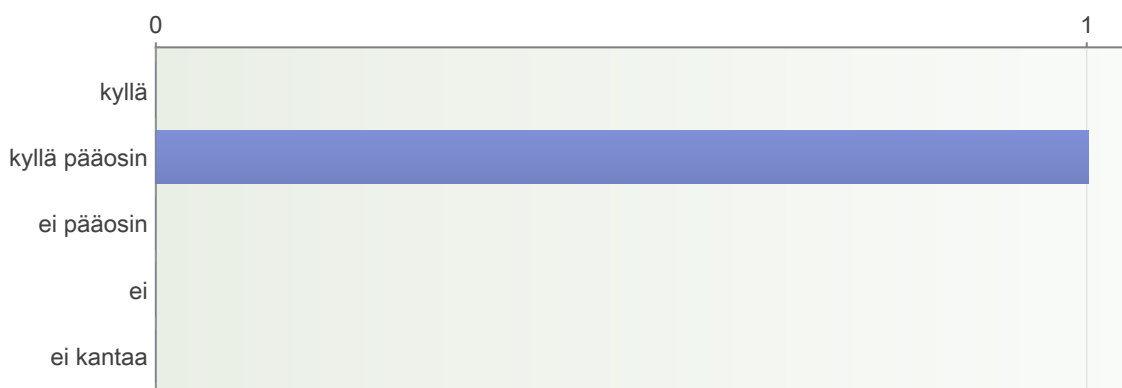
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslainsäädännön perusajatus on parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta koko maassa sekä saada kustannussäästöjä. Toinen perusajatus on saattaa julkisen ja yksityiset palveluntuottajat samaan asemaan kilpailemaan asiakkaista. Onnistuessaan tämä kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palveluiden yhdenvertaista saatavuutta.

Palvelutuotannon kokonaiskustannukset eivät kuitenkaan saa lisääntyä, koska kustannustasolle on asetettu kolmen miljardin säästötavoite/kustannusten kasvun hillitseminen. Lakiesitys ei takaa alueellisten erojen kaventumista, koska yhtiöpohjainen palvelutuotanto todennäköisesti keskittyy alueille, joissa on toimivat markkinat ja riittävä väestöpohja. Osa väestöstä osaa käyttää monimutkaiseksi muodostuvaa valintaprosessia ja sen tuomia etuja, mutta Suomessa on vielä suuri joukko henkilöitä, joilla ei ole valmiuksia näin suureen muutokseen ilman hyvin suunniteltua palveluohjausta ja tukea.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

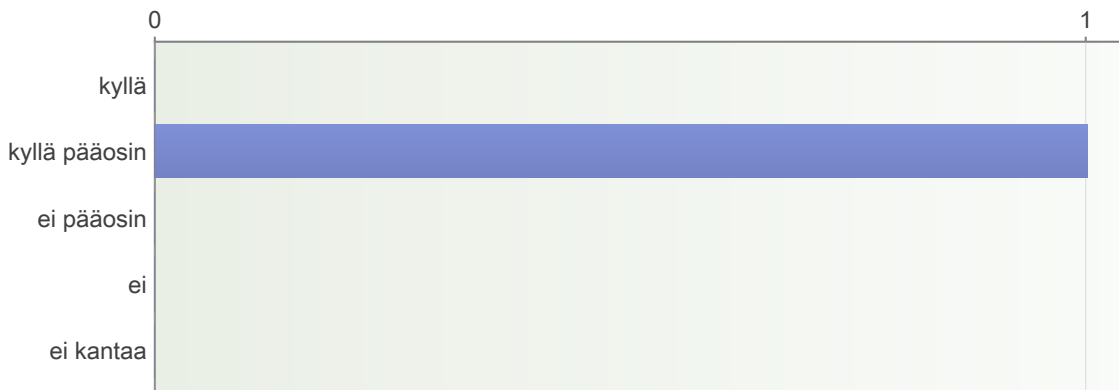
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Perustason suora valinta on pääosin tarkoituksenmukainen, mutta laajennettu perustaso ei palvele sosiaalihuoltoa kaikin osin. Maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetointi vaativat vielä selkeyttämistä.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

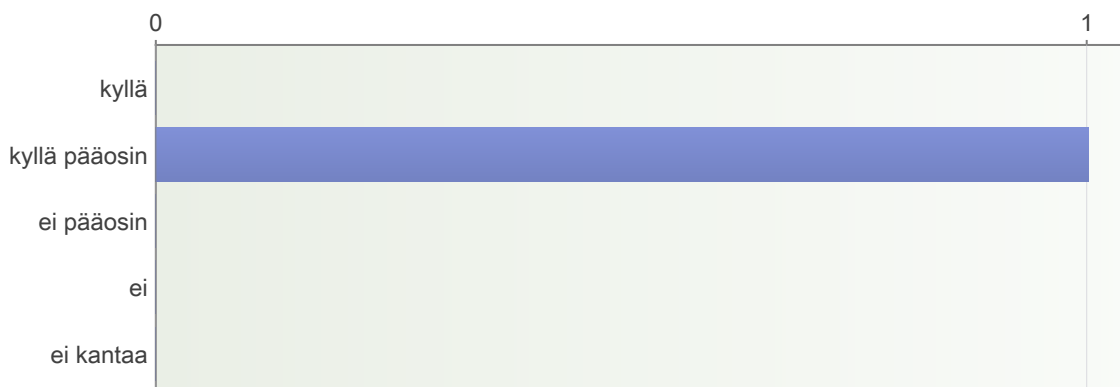
- Lain lähtökohtien mukaan asiakkaiden vaikutusmahdollisuudet kasvavat oleellisesti ja henkilökohtainen vastuu lisääntyy, mikä parantanee myös hoitoon sitoutumista ja omahoitoa.

Alueellisista eroista johtuen kaikilla asukkailla ei ole todellista valinnanvapautta markkinoiden puuttuessa. Tulevaisuudessa valinta tehdään moniportaisesti ja useassa hoidon ja/tai palvelun vaiheessa, mistä johtuen palvelut pirstoutuvat, eikä muodostu ehjää palvelukokonaisuutta.

Uudistus edellyttää vahvaa palveluohjausta, jotta asiakkaan palveluista muodostuu järkevä kokonaisuus. Harvaan asutuille maaseuduille ei synny tarvittavaa palvelutuotantoa, vaan palveluja joudutaan hakemaan keskuspaikoista tai järjestämään liikkuvat palvelut.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

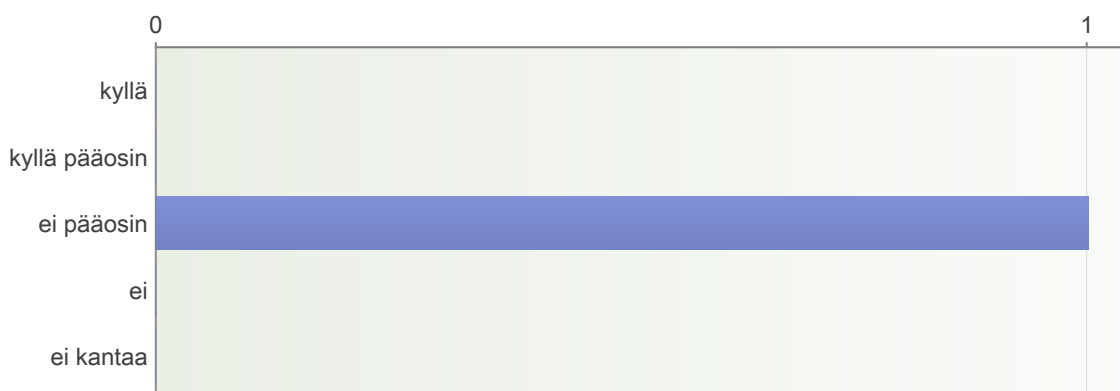
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uhkana on, että palveluiden integraatio jää puutteelliseksi, koska palvelut hankitaan usealta taholta. Yhteensovitetut palvelut edellyttävät onnistunutta palveluohjausta ja yhteiskäyttöisiä asiakas-/potilasjärjestelmiä, johon tulee olla riittävästi resursseja.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

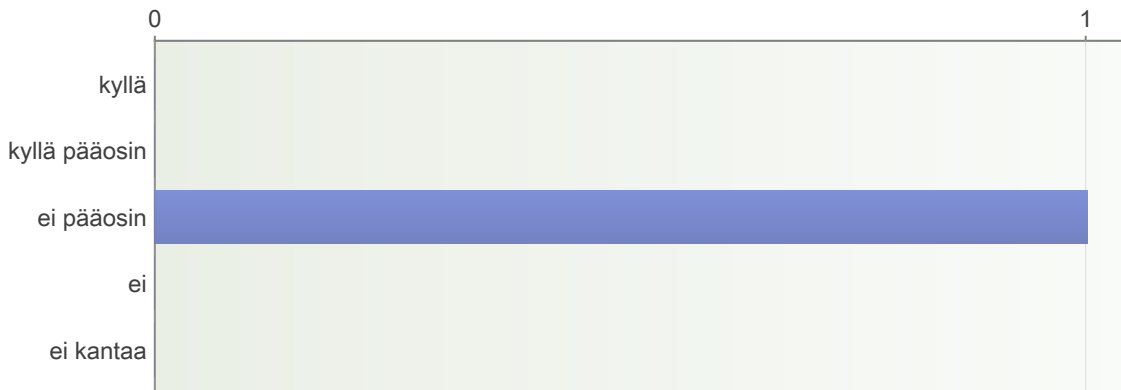
- Lähtökohta hyvä, mutta toteuttaminen ei ole mahdollista näillä lainsäädännöillä. Riskinä on, että kustannukset jopa nousevat nykyisestä. Lakiluonnoksessa ei esitetä konkreettisesti, että mistä kolmen miljardin säästö muodostuu.

Periaatteessa yhden budjetin ja maakuntakohtaisen palvelu- ja resurssiohjauksen avulla on mahdollisuus saavuttaa tehokas asiakasohjaus, asiakas on hänelle tarkoituksenmukaisessa hoitopaikassa ja hän saa tilanteensa vaatimaa palvelua ja sitä kautta tulee mahdollisuuksia myös kustannussäästöön.

Monituottajamalli saattaa tuottaa nykyisestä poikkeavia innovaatioita ja toimivampia prosesseja ja toimintamalleja, joilla on mahdollisuus parantaa palvelun lisäksi myös kustannustehokkuutta

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

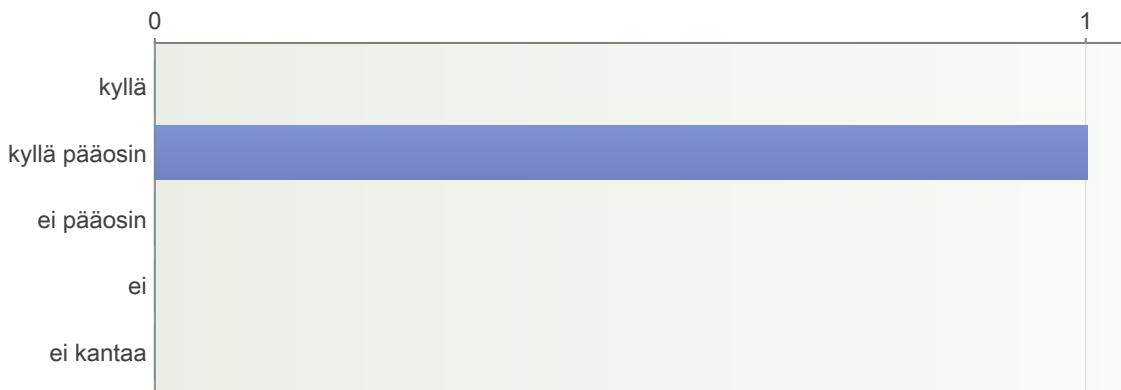
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasraadit ym. lähidemokratian muodot osaltaan korvaavat edustuksellisen demokratian etäntymistä kunnista. Demokratian kannalta oleellista on myös asiakkaan oman valinnan lisääntyminen, jolloin asiakkaalla on myös suoran vaikuttamisen mahdollisuus. Laadukkaat lähipalvelut (sote –keskus) pehmentävät muutosta. Kuntien hyvinvointityö jatkossa merkittävässä roolissa. Sosiaalitoimi nostettava terveystoimen rinnalle.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

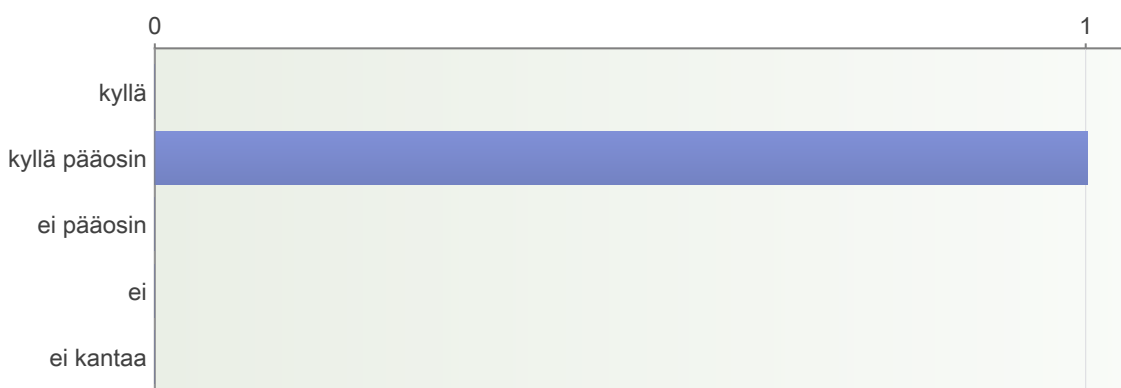
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen mukaan valtiolla on vahva rahoituksellinen ohjaus, eikä maakuntien todellinen itsehallinto toteudu ainakaan alkuvaiheessa verotusoikeuden puuttumisen vuoksi. Myös itsehallintoalue ja sen liikelaitos toimivat poliittisessa ohjauksessa. Toimintatapojen uudistus ja innovaatioiden käyttöönotto asettavat näin haasteita myös poliittiselle järjestelmälle. Vaarana kustannusten hinnan korostuminen laadun kustannuksella.

Monituottajamalli ja kilpailu asiakkaista parhaimmillaan synnyttää uusia innovaatioita ja toimintamalleja, joissa myös asiakaskeskeisyys korostuu. Asiakkailla mm. henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto voi synnyttää asiakkaiden uusia ja tehokkaampia palvelukokonaisuuksia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

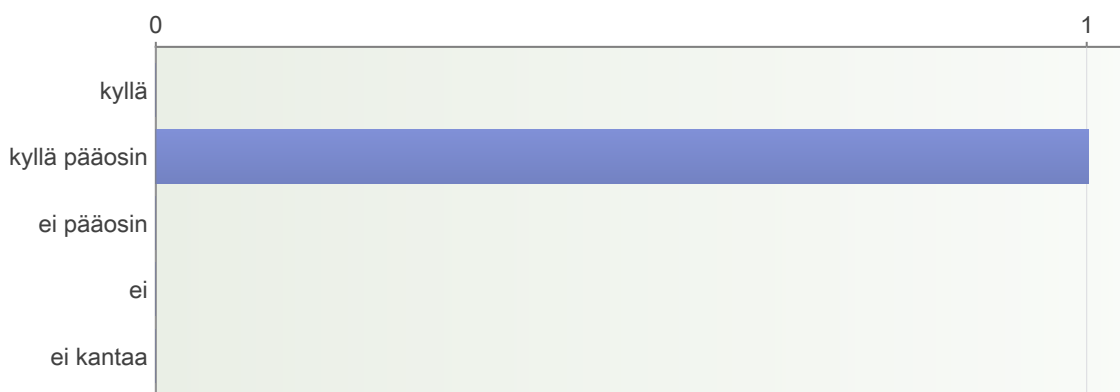
Vastaajien määrä: 1

- Viranomaistehtävien osalta on syytä selkiyttää, miltä osin niitä voidaan tehdä ja valmistella yhtiöissä. Nykylainsäädäntö ei ole kaikilta osin tarkoituksenmukainen, eikä kaikilla sosiaalihuollon viranomaispäätöksillä tule kuormittaa järjestäjää tai liikelaitosta. Rajanveto sote-keskuksen sosiaaliohjauksen, sosiaalipalvelujen valmistelun ja liikelaitokseen sijoittuvan varsinaisen päätöksenteon osalta tulee myös selkiyttää.

Rajapintapalvelut jäävät epäselväksi. Myös lasten, koululaisten ja opiskelijoiden suun terveydenhuolto ja niiden yhdyspinta neuvolatoimintaan ja koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon tulee selkeyttää.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

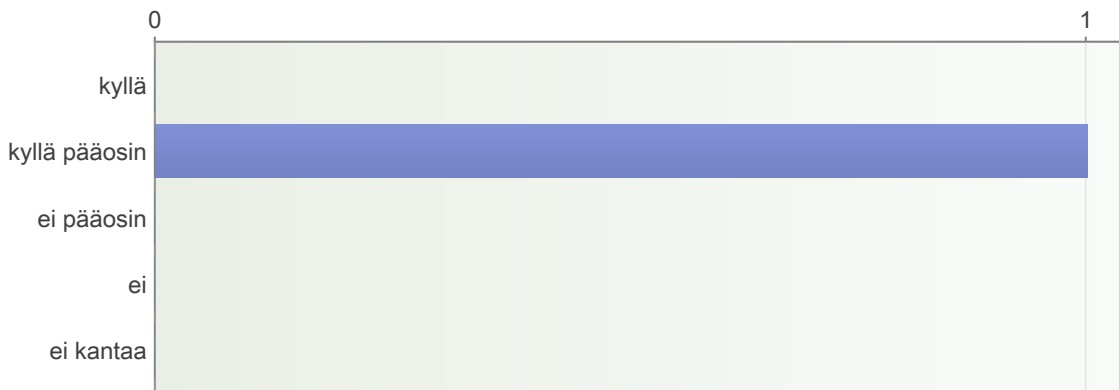
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskukselle jää vastuu palvelujen kokonaisuudesta ja kustannuksista. Haasteena tulee olemaan valvonta ja laadunvalvonta. Laajasti käytettynä vaarana on palvelujen pirstoutuminen ja aggressiivisen kilpailun aiheuttama liikavarustelu.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

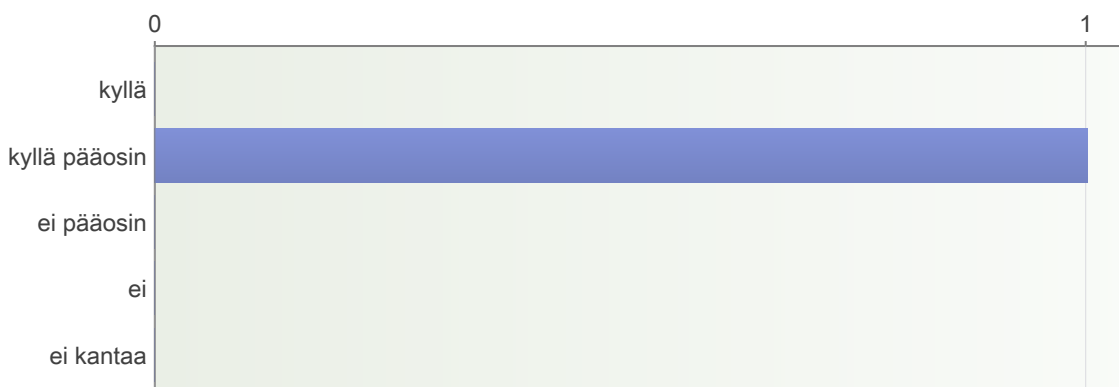
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskus voi antaa asiakkaalle maksusetelin mikäli ei itse tuota palvelua. Malli korostaa sote-keskuksen vastuuta sekä palvelukokonaisuuden toteutumisesta että sen kustannuksista. Haasteeksi muodostuu seuranta ja valvonta, jotta asiakkaiden kohtelu ja setelin myöntäminen toteutuvat tasapuolisesti. Laajasti käytettynä maksusetelijärjestelmä saattaa pirstaloida asiakkaan palvelukokonaisuutta epätarkoituksenmukaisesti.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

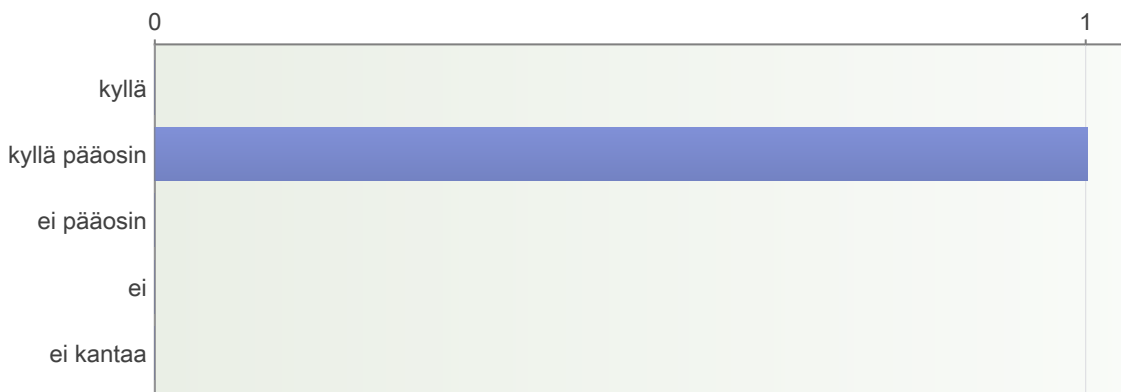
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksuseteliyrittäjän valinta saattaa olla aluksi haasteellista ainakin osalle asiakkaista. Myös oman palvelupaketin hallinnointi on uutta ja vaatii alussa vahvaa palveluohjausta.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

27. Vapaamuotoiset huomiot.

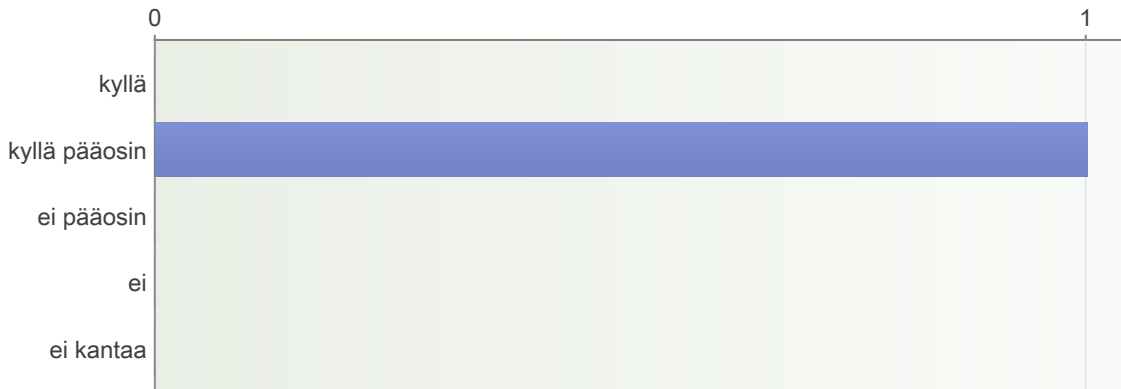
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan reuna-alueella maakunnan liikelaitoksen valinnan mahdollisuus parantaa asiakaslähtöisyyttä. Peruste, jolla valinta tehdään ei avaudu.

Maakuntien liikelaitosten välillä voi olla isojakin eroja mm. sen suhteen, missä määrin palvelut tuotetaan itse ja missä määrin ostopalveluna tai yhtiötettynä palveluna ja missä määrin palveluja tuotetaan lain edellyttämää määrää laajemmin suoran valinnan palveluina. Maakuntien reuna-alueella maakunnan liikelaitoksen valinnan mahdollisuus saattaa parantaa asiakaslähtöisyyttä.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

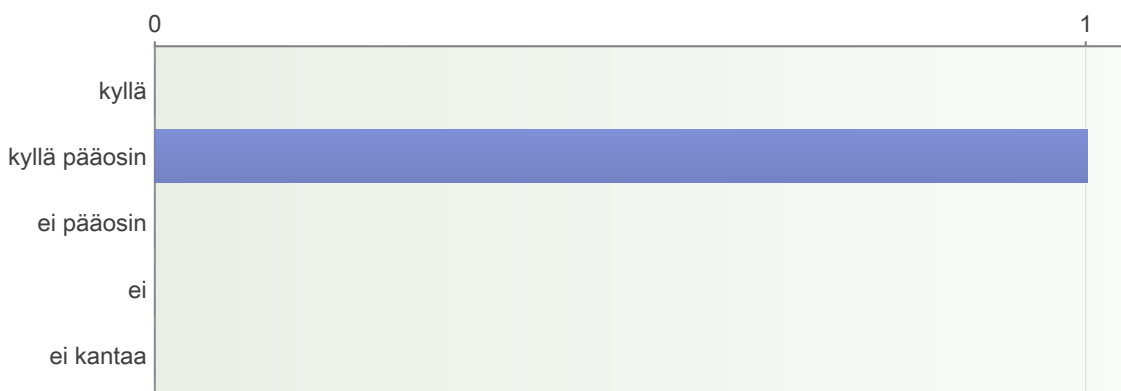
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteli lisää asiakaslähtöisyyttä ja mahdollisuuksia valita pitkäaikainen palvelutarpeen mukainen hoito/palvelu, esim. asumispalvelun yksikkö nykyistä paremmin. Oletettavaa on myös se, että asiakassetelien käyttö parantaa tuotantoyksiköiden palvelun laatua ja asiakaslähtöistä toimintatapaa. Haasteena tulee olemaan palveluohjauksen ja tarvittaessa tuetun päätöksenteon onnistuminen.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

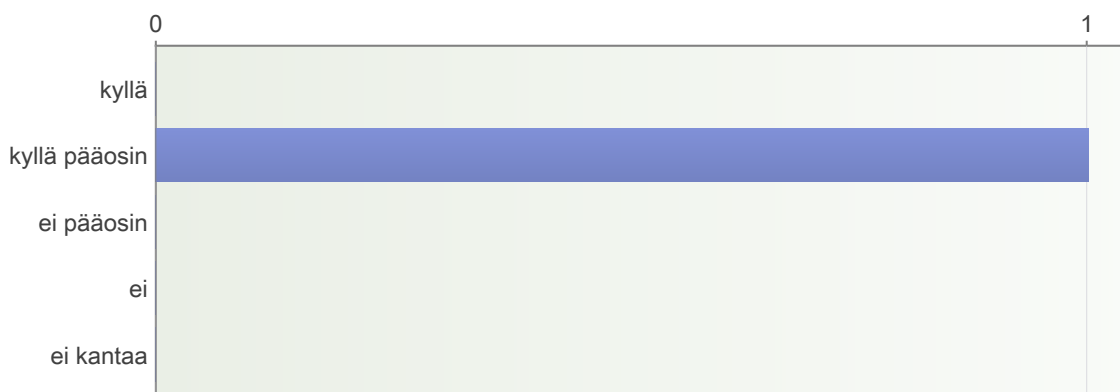
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta ohjaa asiakassetelien käyttöä määrittelemällä asiakassetelin hinnan ja palvelukokonaisuuden. Seurannan ja valvonnan näkökulmasta arvioituna ohjauksen toteutuminen käytännössä on haasteellisempaa. Erityisen haastavaa valvonta on tilanteissa, joissa palvelukokonaisuus sisältää useita palveluja eri tuottajilta tai tuottajien yhteenliittymiltä tai jos käytetään alihankintaa. Näissä tilanteissa saattaa syntyä sopimuksiin sisältyvien vastuusuhteiden selvittelyä esim. laatupoikkeamatilanteissa.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

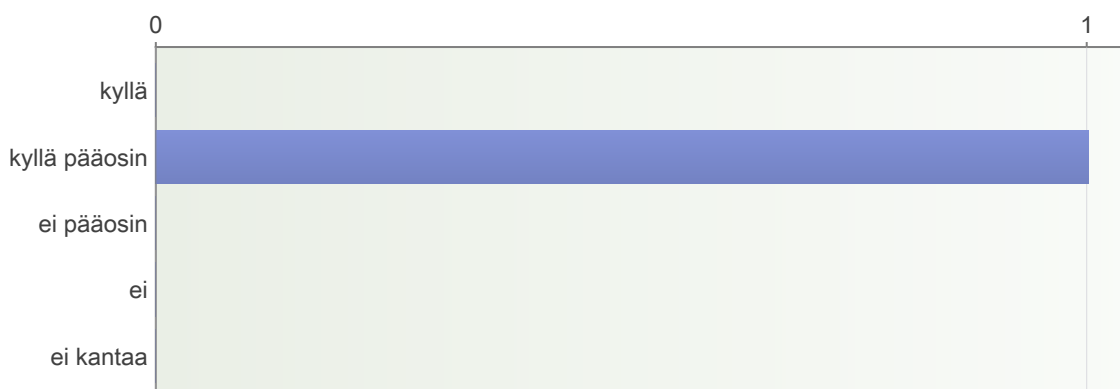
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pitkäaikaisen palvelutarpeen palveluista vähintään 15 % tulee järjestää asiakassetelillä, mikä on vaatimaton osa kokonaisuudesta.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

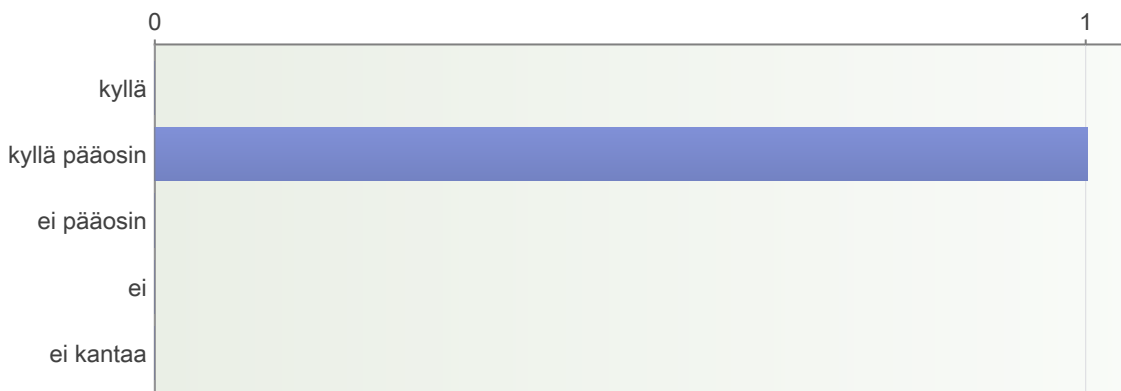
Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaisen budjetin käyttö edellyttää vahvaa palveluohjausta, jotta asiakkaan palvelut muodostavat kustannusvaikuttavan kokonaisuuden. Henkilökohtaisen budjetin käyttö edellyttää myös asiakkaan valmiuksia selvittää palvelujen kokonaisuudessa.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tuettu päätöksenteko on edellytys, jotta kaikilla asiakkailla on mahdollisuus onnistua palveluissa. Eduunvalvontatyyppisen päätöksenteon tukeminen edellyttää koulutusta. Kuka/ketkä tehtävää hoitaa? Sosiaalityöntekijä?

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

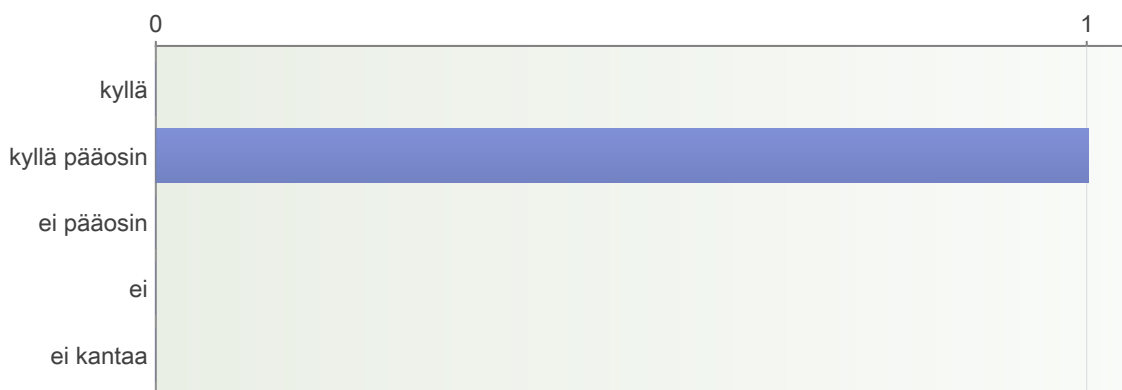

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

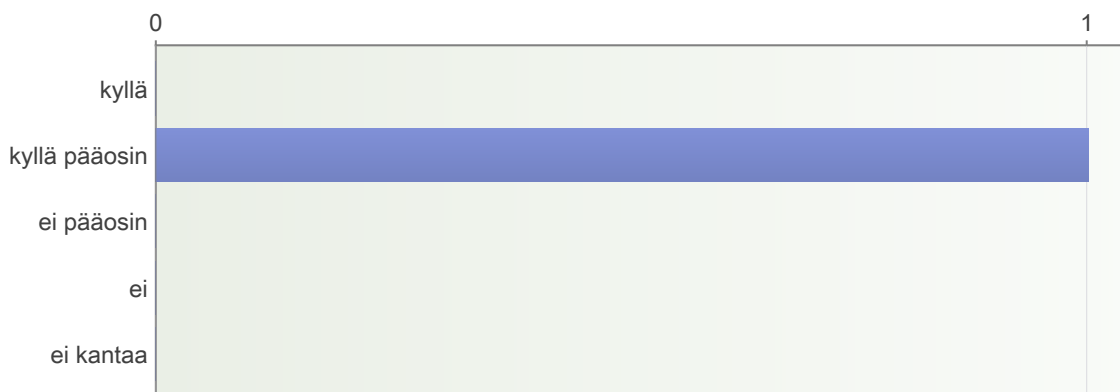

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

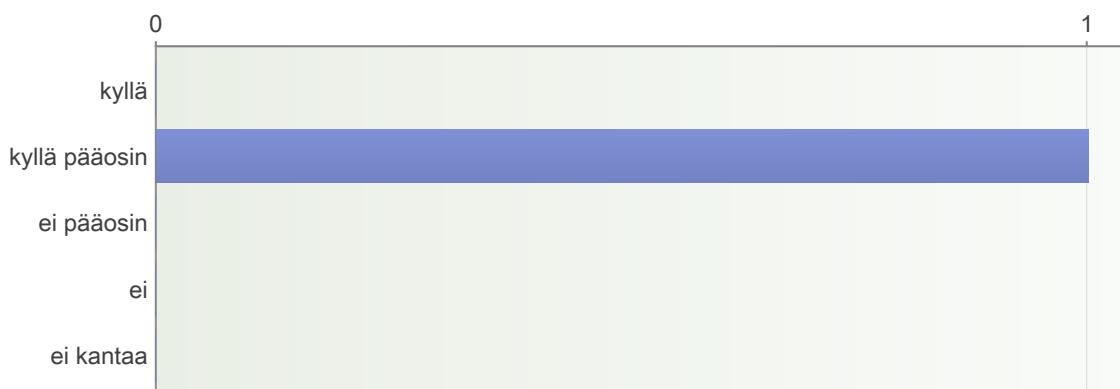
43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

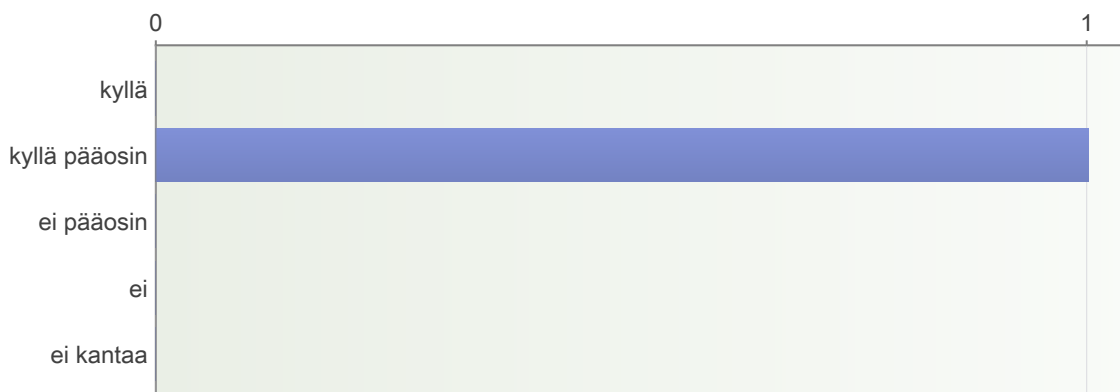

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

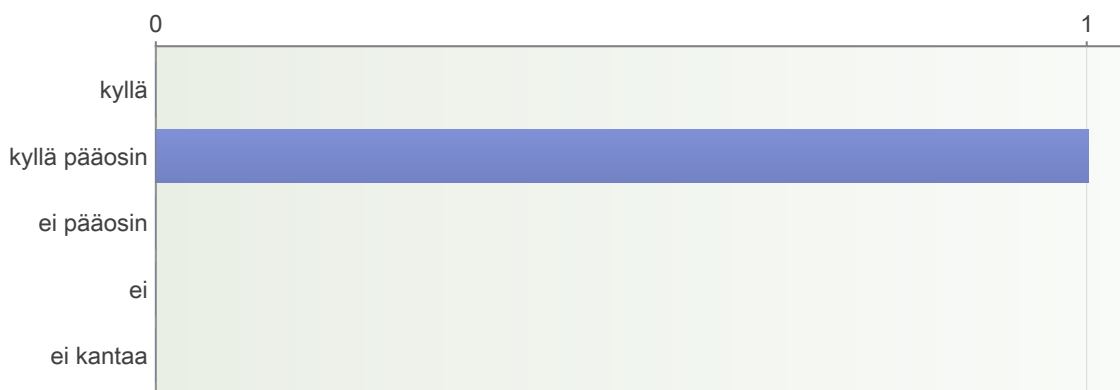

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

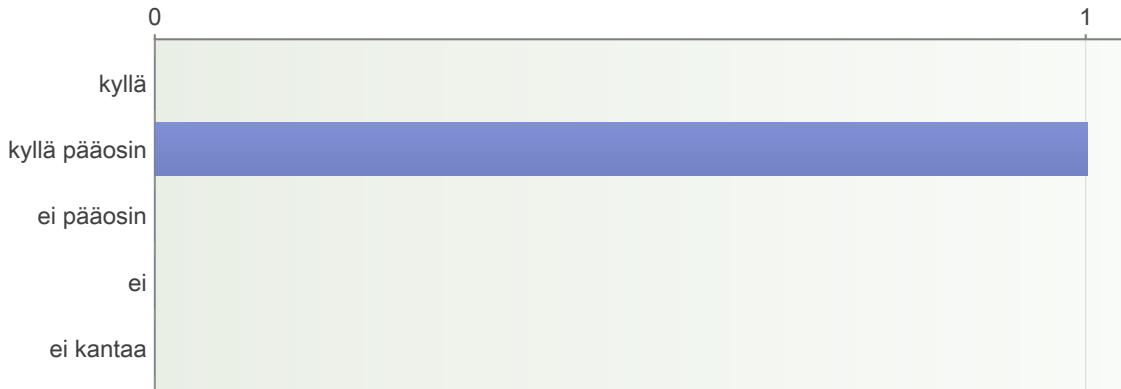

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

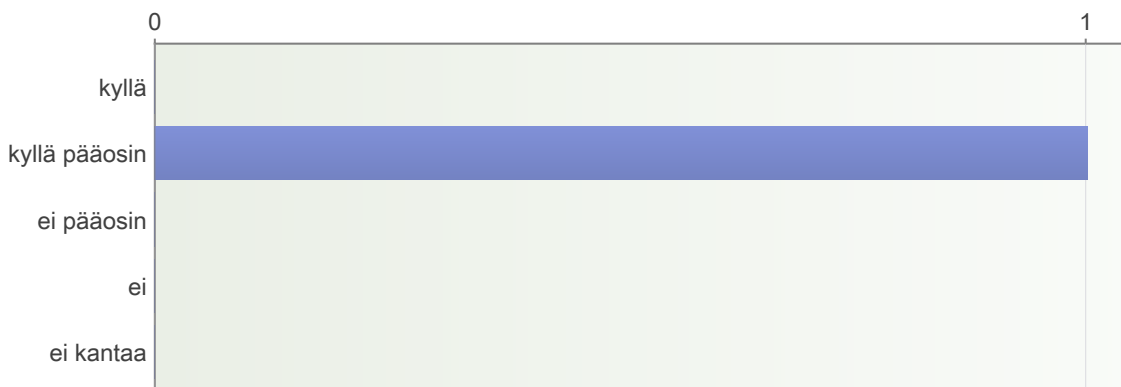
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestäjäorganisaation tulee olla hyvin rakennettu ja resursoitu. Henkilökunnalta edellytetään monipuolista substanssia ja johtamisosaamista sekä erilaisten seurantajärjestelmien kehittämistä, mm. hankintaosaaminen (hankintalaki) ja strategista johtamisosaamista.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

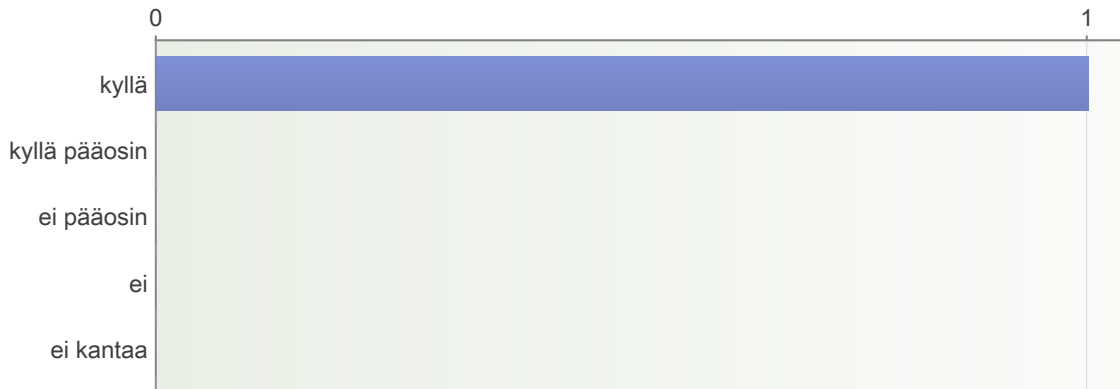

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

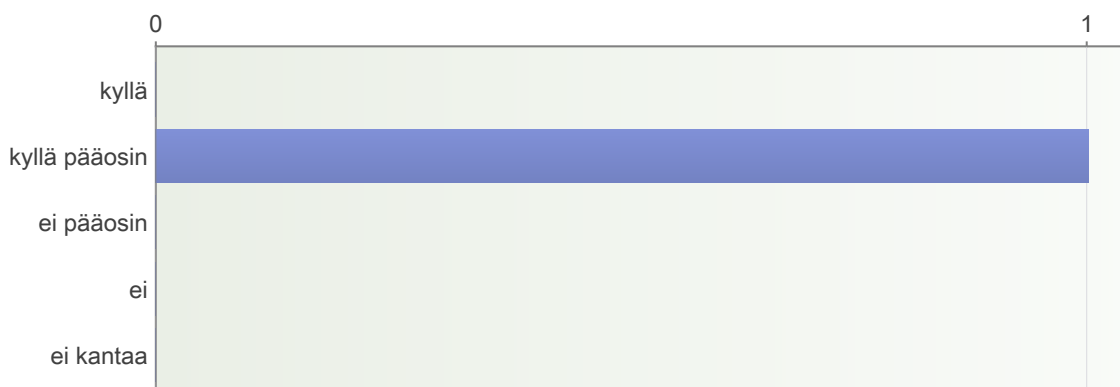
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Hoito saattaa pirstoutua ja haettua palvelun tehokkuutta ja kustannussäästöä ei synny.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

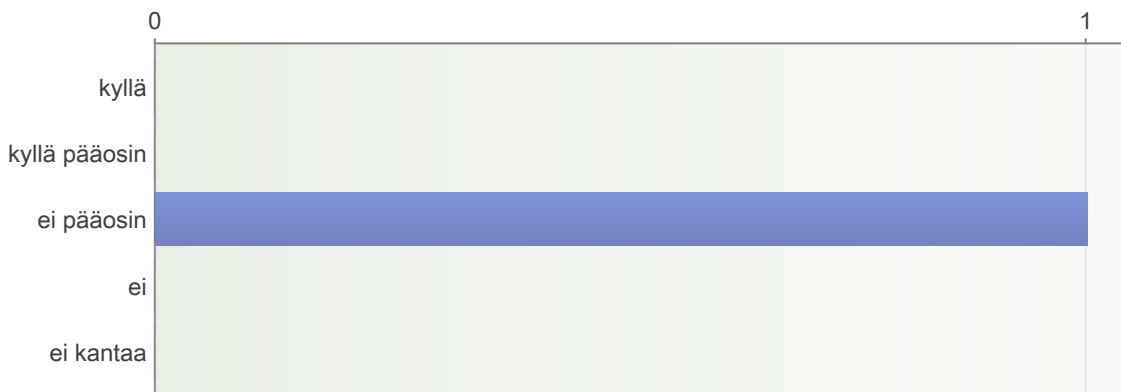
59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Epäselväksi jää lasten ja nuorten suun terveydenhuolto. Onko se liikelaitokseen jäävää neuvolatoimintaa vai kouluterveydenhuoltoa.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusten arviointi on ilmeisesti kesken?

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Palvelut saattavat karata maakunnan raja-alueelta maakuntakeskukseen. Uudistus tuo mukanaan uusia palvelumuotoja ja uusia palveluntuottajia. Valinnanvapaus lisääntyy, jos sitä osaa käyttää. Järjestäjäorganisaation tekemä palvelustrategia ja palvelulupaukset ovat keskiössä.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelukulttuurin muutostarve suuri! Palvelunohjaus kuntoon.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.